

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ»**

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Повна програма

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Кількість кредитів – 3 – 90 год., із них: аудиторних – 48 год.; самостійної роботи студента – 42 год.

Форма навчання – денна, заочна

Рік підготовки – 1, семестр – 2

Компонент освітньої програми – обов'язкова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Філософія є однією з базових дисциплін у соціально-гуманітарній підготовці студентів вищих навчальних закладів України. Її вивчення дозволяє оволодіти знаннями та навиками теоретичного осмислення визначальних аспектів і закономірностей життєдіяльності людини у відношеннях до природи, суспільства, історії, економіки, права, науки і техніки, досягнути найбільш загальні основи буття світу та людини, свідомості, пізнання, цінностей, глобальних проблем сучасності. Філософія передбачає здатність підноситись до всезагального. Вона є певною настановою на всезагальне. На основі всезагального (ідей, принципів) філософія намагається пізнати і пояснити світ.

Навчальна дисципліна «Філософія» є обов'язковою навчальною дисципліною, що належить до циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальність 081. «Право», галузь знань 08 «Право», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль: залік.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: сформувати уявлення про специфіку філософії як важливої форми суспільної свідомості, історичного типу світогляду; показати методичну роль філософського знання в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття; ознайомити з історією філософської думки, зокрема в Україні, з досягненнями сучасної філософії; сприяти формуванню у студентів здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань теорії і практики.

Навчальна дисципліна «Філософія» має своїми **завданнями**:

- розкрити основні поняття та категорії філософії;
- ознайомити студентів із системою філософських концепцій та світоглядних уявлень, вироблених людством під час свого розвитку;
- сприяти підвищенню рівня особистої культури студентів, їх ерудиції та навичок спілкування;
- розвинути здатність молодшої генерації до теоретичного мислення;
- сформувати у студентів уявлення про потреби сучасного суспільства та перспективи сталого розвитку людства;
- сприяти творчому та інтелектуальному розвитку особистості студента;
- підготувати студентів до свідомої активної участі у житті сучасного суспільства.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних

пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі

компетентності:Загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Філософія” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмі результати навчання (РН відповідно до освітньої програми):**

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Філософія» здійснюється в одному семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обов'язі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Оприлюднення результатів заліку проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступний за посиланням: <http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

Критерії оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
64-74	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	не зараховано
0-34		

Загальні критерії поточного оцінювання знань студентів

% від кількості балів, визначеної робочою програмою дисципліни на відповідну тему (визначає викладач)	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
75-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань,

	<p>використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p>
60-74	<p>В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>
0-59	<p>Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
0-34	<p>Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену/заліку</p>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ.

Тема 1. Філософія, її людські виміри і смисл

Соціальні умови формування філософії. Духовні джерела філософії. Співвідношення "людина - світ" як визначальний предмет філософського осмислення. Структура філософського знання. Проблематика філософських студій. Специфічні особливості філософських знань. Основні функції філософії. Поняття світогляду. Основні світоглядні проблеми. Структура світогляду. Функціональні складові світогляду. Буденний і теоретичний світогляди та їх характерні особливості. Типи світогляду та критерії їх виокремлення.. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія). Сучасна світоглядна парадигма. Філософія як теоретична основа світогляду.

Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу та античності.

Давньоіндійська філософія. Веди, Брахмани, Упанішади. Ортодоксальні школи (санкх'я, йога). Неортодоксальні школи (буддизм, джайнізм). Стародавня китайська філософія. Етична філософсько-релігійна доктрина Конфуція. Даосизм. Антична філософія. Основні етапи розвитку. Натурфілософія (мілетська, піфагорійська, елеатська школи). Атомістичне вчення Демокріта. Класичний період старогрецької філософії (софісти, Сократ, Платон, Арістотель). Філософія Епікура та Лукреція Кара. Неоплатонізм.

Тема 3. Філософія середньовіччя і Відродження

Особливості формування християнської філософії. Патристика (Тертуліан, Августин). Схоластика (Т.Аквінський). Проблема загальних понять у філософії номіналізму та реалізму. Науково-природничі погляди Р.Бекона. У. Оккам про універсали та субстанцію. Поняття «Відродження». Головні риси філософії Відродження. Гуманізм. Проблема геоцентризму та егоцентризму. Філософія раннього (італійського) Відродження. Філософія пізнього (північного) Відродження.

Тема 4. Філософія Нового часу і доби Просвітництва.

Епоха наукових революцій та її вплив на розвиток філософії. Емпіризм і раціоналізм як основні тенденції у філософії ХУІІ-ХУІІІ ст. Ф.Бекон — засновник емпіричного природознавства. Індуктивний метод Бекона. Раціоналізм Р.Декарта. Основні правила наукового методу Р.Декарта. Раціоналістична філософія Б.Спінози. Сенсуалізм Дж. Локка. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі і Д. Г'юма. Філософія французького Просвітництва. Вольтер і Руссо. Філософія німецького (Г. Лессінг, Х. Вольф, Й. Гердер, А. Баумгартен) та англійського (Дж. Толанд, А. Шефтсбері, Дж. Коллінз, Б. Мандевіль) Просвітництва.

Тема 5. Німецька класична філософія.

Визначальні особливості німецької класичної філософії. Філософська система І.Канта. Особливості «Науковчення» І.Г. Фіхте та «Натурфілософії» Шеллінга. Система філософії Гегеля. Гегелівська діалектика. Гегелівське розуміння історії. Антропологічний матеріалізм Фейєрбаха. Філософія Маркса й Енгельса. Марксистська концепція практики. Неомарксизм (Д.Лукач, А.Грамші, Г.Маркузе).

Тема 6. Сучасна світова філософія.

Особливості пошуків філософії ХХ – ХХІ ст. Специфіка філософських ірраціоналістичних течій. "Філософія життя". Феноменологія. Фрейдизм і неофрейдизм. Екзистенціальна філософія. Релігійна філософія. Визначальні риси та напрями сцієнтичної (наукоподібної) філософії: Позитивізм та його різновиди. Конвенціоналізм (А. Пуанкаре). Аналітична філософія. Критичний раціоналізм. Історична школа філософії науки. Прагматизм. Філософія глобальних проблем.

Тема 7. Українська філософія в ХІ-ХХ ст.

Дохристиянські витоки української філософії. "Велесова книга". Філософія Києворуської доби. Філософія українського відродження та Барокко (Ю. Дрогобич, П. Русин, С.Оріховський, Г. Смотрицький, К. Острозький, Х. Філалет, І. Вишенський, С. Пекалід, К.Сакович, І.Гізель, Т.Г.Прокопович, Г.Щербацький). Філософія Г.Сковороди. Філософія Просвітництва й Романтизму в Україні (П. Лодій, О.Новицький, С. Гогоцький, О. Міхневич, Т.Шевченко, П.Юркевич). Професійна філософія (В. Лесевич, О. Козлов, О. Гіляров, Г.

Челпанов). Релігійна філософія (П. Ліницький). Соціальна філософія М. Драгоманова, І. Франка. Націософія Д. Донцова. Історіософська концепція В. Липинського. Філософія української діаспори (І. Лісяк-Рудницький, Д. Чижевський, І. Мірчук, Г. Флоровський).

РОЗДІЛ 2. ГАЛУЗІ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ ТА ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР ЇХ ВТІЛЕННЯ.

Тема 8. Онтологія як філософське вчення про буття.

Поняття "світ". Світ як єдність об'єктивної дійсності і дійсності людських сутнісних сил. Світ як множинна і немножинна цілісність. Основні ознаки світу (буттєвість, всеосяжність, цілісність). Історичний розвиток уявлень про світ. Дофілософське розуміння світу. Знання праукраїнців про сили I стадії світобудови. Розвиток наукових уявлень про світ та його будову. Світ як Всесвіт. Світ Землі. Матеріальний і духовний світ. Сучасні наукові уявлення про принципи організації світу. Рух як загальний спосіб існування світу. Універсальність руху та його інтерпретації у філософській традиції. Класифікація форм руху. Просторово-часова структура світу. Проблеми першоначал світу (монізм, дуалізм, плюралізм). Суттєві ознаки субстанції (вічність, абсолютність, першопричинність). Матеріальна і духовна субстанції. Матеріалізм та ідеалізм як два домінуючі теоретичні напрями філософії щодо інтерпретації світу. Відносність протиставлення матеріального та ідеального. Онтологія — метафізика буття. Поняття "буття". Специфічна особливість змісту категорії буття. Концепція буття в історії філософії. Буття як незмінне, нерухоме. (Парменід) і буття як мінливе (Геракліт). Аристотель про різні форми буття. Світ буття Плотіна. Декарт і Лейбніц, Кант і Гегель про буття. Проблема в сучасних концепціях. Багаторівневий характер буття. Основні форми буття (буття тіл, процесів, буття людини, буття духовного, буття соціального). Людина і буття як "мікро" і "макросвіт". Суперечливість буття людини (тілесне-духовне). Буття і небуття. Проблема сенсу людського буття. Буття людини як буття можливості.

Тема 9. Проблема свідомості у філософії

Поняття свідомості як особливої здатності людини. Виникнення і природа свідомості. Наука та релігія про основні підґрунтя свідомості. Проблема "чистої свідомості" (Е. Гуссерль, Ж.-П. Сартр, М. Хайдеггер). Генезис свідомості. Свідомість і мова. Свідомість і праця. Структура свідомості. Сфери свідомості: пізнавальна, емоційна, мотиваційно-вольова. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, надсвідоме. Визначальні ознаки свідомості. Свідомість, практика, досвід. Свідомість і самосвідомість. Функції самосвідомості (самопізнання, самооцінка, саморегуляція). Суспільна свідомість та її форми, функції, взаємозв'язок

Тема 10. Гносеологія як філософська теорія пізнання.

Теорія пізнання (гносеологія) як сфера філософського знання, її предмет та основні категорії. Проблема співвідношення об'єкта і суб'єкта. Основні принципи сучасної наукової гносеології (об'єктивність, пізнаваність, активне творче відображення, єдність теорії і практики, історизм тощо). Творчість як конструктивний принцип пізнання. Історична і соціокультурна детермінація пізнання. Чуттєвий рівень пізнання, його форми та особливості. Раціональний рівень пізнання та його форми. Єдність чуттєвого і раціонального рівнів пізнання. Сенсуалізм, раціоналізм. Опосередковане (раціональне) та безпосереднє (ірраціональне) пізнання. Інтуїція. Творча уява. Розуміння. Пояснення. Проблема істини (істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна).

Істина — процес. Істина — хибність (помилковість). Істина і вірогідність, імовірність. Істина монологічна (наукова) і поліфонічна (філософська). Істина, оцінка, цінність. Знання і мудрість. Рівні знання: віра, гадка, дискурсивне знання, "софійне" знання (мудрість). Критерії істини.

Пізнання і практика. Поняття "практика". Форми і рівні практичної діяльності. Гуманістичний зміст практики та її функції.

Характерні риси наукового пізнання. Поняття наукового методу. Природничо-наукова, гуманітарно-наукова методологія. Методологія пізнання як форма організації оптимально-ефективної діяльності людини. Рівні наукового пізнання. Аналіз і синтез. Аналогія й

абстрагування. Індукція і дедукція. Моделювання: сутність та класифікація. Аксиоматичний метод та вимоги до нього. Спостереження й експеримент, їх сутність та види. Особливості технічного експерименту. Форми наукового пізнання.

Тема 11. Філософська антропологія.

Людина як предмет досліджень філософії. Проблема людського начала. Релігійна модель появи людини. Еволюційна (наукова) концепція походження людини. Роль праці та мови у становленні людини. Основні атрибутивні ознаки людини. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла людини. Феномени тілесності і духовності. Співвідношення біологічного, соціального і духовного в людині. Людина як "діяльна цілісність". Специфіка людської діяльності. Потреби. Інтереси. Людина, індивід, особистість. Сенс життя людини і людства.

Тема 12. Соціальна філософія.

Філософія суспільства. Поняття "суспільство" у філософській традиції. Основні підходи до розуміння суспільства. Натуралістичні, соціопсихологічні концепції суспільства. Теорії соціальної (М. Вебер, Т. Парсонс) та предметної дії (К. Маркс). Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Природні умови суспільного буття. Географічне середовище і його роль у житті суспільства. Сутність і структура суспільних відносин. Сфери життєдіяльності суспільства. Діяльність як спосіб існування соціального. Розмаїтість поглядів на основи суспільного розвитку. Поняття та структура суспільного виробництва. Фактори суспільного виробництва. Спосіб виробництва матеріальних благ та його структура.

Суб'єкт суспільної дії. Поняття соціальної структури суспільства. Соціальна група та її типи. Історичні форми спільності людей: рід, плем'я, народність. Сім'я, її функції та історичні типи. Нація, її походження та сутність. Духовна природа нації. Нація, етнос. Національний характер, національний дух, національна ідея.

Соціальна структура традиційного, індустріального та інформаційного суспільства.

Соціальна мобільність і соціальна стратифікація.

Суспільство як система соціальних відносин та їх типологія. Система регуляції соціальних відносин. Типи соціальних інститутів. Громадянське суспільство: його поява та основи. Сутність громадських організацій, рухів та їх різновиди.

Тема 13. Аксиологія (філософська теорія цінностей).

Сутність та механізми формування цінностей особистості та суспільства. Функції цінностей. Цінності: сутність і трактування в історії філософії. Концепції цінностей. Поняття ідеалу та ідеалізації. Структурні елементи категорії цінностей. Типологія цінностей. Виміри цінностей людського буття. Ціннісні орієнтації та їх типологія. Поняття оцінки. Цінності науки. Поняття етосу науки. Людина в системі духовних цінностей.

Тема 14. Філософія права.

Філософія права: поняття і предмет. Основні парадигми права. Співвідношення філософії та теорії права. Сутність права. Право і закон. Право і мораль. Людина і право. Поняття природного права. Базові принципи і основні форми правового позитивізму. Правова держава. Громадянське суспільство. Сучасне право і політичний процес.

Тема 15. Культура і цивілізація в філософському трактуванні.

Методологічні підходи до поняття культури. Предмет досліджень філософії культури. Методи вивчення культури. Трактування сутності культури в історії філософії. Визначальні риси культури. Культура як певна програма життя суспільства. Культура і природа. Культура та суспільство. Культура і людина. Співвідношення культури та цивілізації. Трактування цивілізації в історії філософії. Історичні моделі культури. Особливості сучасних проявів культури. Національні культури та загальнолюдська культура. Типи цивілізації. Сучасні концепції культури та цивілізації. Глобалізація і проблеми розвитку культури та цивілізацій. Проблема кризи культури: історія і сучасність.

Тема 16. Філософія природи і глобалістика.

Природа як предмет конкретно-наукового і філософського осмислення. Підходи до трактування поняття «природа». Моделі виникнення та розвитку світу. Сучасна наукова картина світу. Поняття і сутнісні глобалізації та етапи її розвитку. Причини та умови виникнення глобальних проблем. Сутнісні риси глобальних проблем. Види глобальних

проблем. Шляхи розв'язання глобальних проблем. Трактуювання природи глобальних проблем у філософії та науці. Діяльність Римського клубу. Стратегії та сценарії розвитку людства. Проблема сталого розвитку людства. Філософія сталого розвитку людства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бичко І., Табачковський В., Бичко А., Ярошовець В. Філософія. К.: Центр навчальної літератури, 2023. 648 с.
2. Буслинський В.А., Скрипка П.І. Основи філософських знань: підручник [Електронний ресурс]. Для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня – молодший спеціаліст. / За ред. В.А. Буслинського. Львів: “Новий Світ – 2000”, 2020. 352 с.
3. Волинка Г. Філософія: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2021. 368 с.
4. Губар О. Філософія: Інтерактивний курс лекцій. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 415 с.
5. Мозговий Л., Бичко І., Додонов Р. Філософія. Кредитно-модульний курс. Під ред. Л. Мозгового, Р. Додонова. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 456 с.
6. Надольний І. Філософія: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2021. 455 с.
7. Наконечний Р., Васільєва О., Копитко А., Мисак Н. Історія філософії: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: ЛНАУ, 2020. 471 с.
8. Наконечний Р., Копитко А., Мисак Н., Лазарева М., Васільєва О. Філософія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: Ліга-Прес, 2020. 286 с.
9. Петрушенко В. Філософія: курс лекцій. Навчальний посібник. 5-е видання, виправ. і доповн. Львів: Магнолія-2006, 2020. 506 с.
10. Петрушенко В. Філософія: Навчальний посібник: 1 частина: Світова філософія, фундаментальні проблеми філософії; 2 частина: Релігієзнавство, етика та естетика, логіка. Львів: Новий світ-2000, 2021. 647 с.
11. Причепій Є., Черній А., Чекаль Л. Філософія: Підручник. Вид. 3-є, стереотипне. К.: Академвидав, 2020. 592 с.
12. Черній А. Філософія: Навчальний посібник для самостійної роботи. К.: Кондор, 2020. 392 с.
13. Філософія: Навчальний посібник / За заг. ред. Р. Наконечного. Львів: ЛНАУ, 2020. 241 с.
14. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навчальний посібник. За ред. Г. Волинка. К.: Каравела, 2020. 368 с.
15. Філософія: Підручник / В.С. Бліхар, А.Ф. Карась, М.П. Требін та ін.; за ред. В.В. Середи, М.М. Цимбалюка. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 428 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/123456789/561/1/2015.pdf>

Допоміжна

1. Андрущенко В., Волинка Г., Мозгова Н. Філософія: Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія. Навчальний посібник; За ред. Г. Волинка. К.: Каравела, 2020. 464 с.
2. Афанасьєв А.П. Філософія: навчальний посібник для студентів нефілософських спеціальностей. Маріуполь : ПДТУ, 2020. 175 с.
3. Воронюк О.Л. Основи філософських знань (навчально-методичний посібник). К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2020. 120 с.
4. Воронюк О.Л. Філософія : підручник. 3-є вид., переробл. та допов. К. : ВСВ «Медицина», 2020. 216 с.
5. Вступ до філософії. Вид.3-є, доп. і переробл. / За ред. Л. Нікітіна. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 256 с.
6. Гнатюк Я.С., Гоян І.М. Філософія. Вступ до теорії: навч. посібник. Івано-Франківськ:

- Симфонія форте, 2021. 140 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/2484.pdf>
7. Горський В. Історія української філософії: Навчальний посібник. 4-е допов. видання. К.: Наукова думка, 2020. 375 с.
  8. Гринів О. Історія філософії. Курс лекцій для аспірантів. Львів, 2020. 559 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/5072/1/istorija%20filosoifii.pdf>
  9. Губар О. Філософія: Інтерактивний курс лекцій. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 415 с.
  10. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: підручник. Х.: Право, 2020. 432 с.
  11. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія : підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2020. 432 с.; 3-є вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2022. 432 с
  12. Лузан А. Вступ до філософії. К.: Центр навчальної літератури, 2023. 136 с.
  13. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство / Лозовий В., Требін М., Горлач М. та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 1028 с.
  14. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів: Львівська Політехніка, 2023. 596 с.
  15. Основи філософії: навчальний посібник / Симоненко С., Сулим О., Шмиголь М. та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2023. 412 с.
  16. Філософія [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Ю.М. Вільчинський, Л.В. Северин-Мрачковська, О.Б. Гаєвська та ін. К.: КНЕУ, 2023. 368 с. Режим доступу: [kneu.edu.ua > get_file](http://kneu.edu.ua/get_file)
  17. Філософія науки: підручник [Електронний ресурс] /О. П. Сидоренко, С. С. Корлюк, О. А. Коваленко, Т. В. Розова [та ін.]; за ред. О. П. Сидоренка Одеса: Одеський державний аграрний університет, 2020. 230 с. Режим доступу: <http://lib.osau.edu.ua/jsrui/handle/123456789/1823>
  18. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. 4-е вид., переробл. та допов. К.: КНТ, 2020. 396 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Khamitov_Nazip/Istoriia_filosofii_problema_liudyny_ta_ii_mezh_Vstup_do_filosofskoi_antropolohii_jak_metaantropolohi.pdf
  19. Хамітов Н. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2023. 396 с.
  20. Хрестоматія з історії європейської філософії: навчальний посібник для самостійної роботи студентів. Під заг. ред. проф. В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2023. 572 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Бібліотечно-інформаційні ресурси — книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України:

ВИДАВНИЦТВА

1. Сайт видавництва «Алерта»: <http://www.alerta.kiev.ua>
2. Сайт видавництва «Олді-плюс» www.oliplus.ks.ua
3. Сайт видавництва «Ліра-К»: www.lira-k.com.ua
4. Сайт видавництва «Патерик» <https://www.facebook.com/patericVidavnichtvo>
5. Сайт видавництва «Новий світ-2000»: www.ns.2000.com.ua
6. Сайт видавництва «Знання України»: znannia.com.ua
7. Сайт видавництва «Центр учбової літератури»: center-uchbovoyi-literaturibusiness-quidit.com.ua

ПРОВІДНІ НАУКОВІ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
2. Сайт бібліотеки: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Національного університету "Києво-Могилянська академія"
4. Сайт бібліотеки: <http://www.library.ukma.kiev.ua/index.php?id=58>
5. Наукова електронна бібліотека "Веда"
6. Сайт бібліотеки: <http://www.lib.ua-ru.net/katalog/41.html>
7. Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля
8. Сайт бібліотеки: http://www.library.snu.edu.ua/bd_snu.html
9. Національна ільського господарська бібліотека ім. В.І. Вернадського.
10. Сайт бібліотеки: library@nbuv.gov.ua
11. Національна Парламентська бібліотека України.
12. Сайт бібліотеки: <http://nplu.kiev.ua>
13. Національна бібліотека України для дітей.
14. Сайт бібліотеки: <http://www.chl/kiev.ua>
15. Державна бібліотека України для юнацтва.
16. Сайт бібліотеки: <http://www.4uth.gov.ua>
17. Науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського.
18. Сайт бібліотеки: <http://www.library.edu-ua.net>
19. Державна наукова медична бібліотека України.
20. Сайт бібліотеки: <http://library.gov.ua>
21. Державна науково-технічна бібліотека України – Сайт бібліотеки: <http://www.gntb.n-t.org>
22. Книжковий фонд читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).
23. Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.

ДЕРЖАВНІ УСТАНОВИ

1. Офіційний веб-портал Верховної ради України - <http://rada.gov.ua>
Верховна Рада України - <http://portal.rada.gov.ua>
2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади - <http://www.kmu.gov.ua>
3. Департамент науки і освіти України - www.kyiv-oblosvita.gov.ua
4. Освітній портал України MyReferatik
Сайт освітнього порталу України MyReferati: <http://www.smcae.kiev.ua>

Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет з переліком сайтів:

- <http://pidruchniki.com/filosofiya/>
- <http://ukrkniga.org.ua/>
- <http://platonanet.org.ua/>
- http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php
- <http://darkelly.info/filosofiya.html>
- <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
- <http://libfree.com/flosofya/>
- Портал Інституту історії України НАН України. Режим доступу: <http://www.history.org.ua/>
- Урядовий кур'єр: офіційний сайт (електронний ресурс) // Режим доступу: <http://www.ukurier.gov.ua/>